

Krönika

Willy Silberstein

Sveriges roll i den globala värdekedjan

Tre grupper, tre rätt olika diskussioner kring den alltmer globaliserade ekonomin som kommer till Sverige och en rad andra länder. Magnus Henrekson, professor i national-ekonomi och vd för Institutet för Näringslivsforskning, IFN, påminde om hur mycket som hänt.

1980 ägde ingen svensk sin telefon, den tillhörde Televerket. Transporter av gods skedde under kartelliknande former. Och när den unge Henrekson gav sig iväg till USA för ett års studier var han tvungen att begära dispens för att få ta med sig mer än de 6.000 kronor som valutaregleringen tillät.

En trend, som flera deltagare pekade på, är att unga, som nu träder in på en ny arbetsmarknad, inte tänker så långsiktigt som de borde. Unga, som börjar jobba, tar hellre lite högre lön nu än att spara för pensionen som ligger så långt bort. Inte minst när krav på amortering och kontantinsatser gör det svårt att köpa en bostad.

Startups får vi ju mer av i en globaliserad tid, startups som ofta hittar talanger utanför Sverige. Men att få hit dem kan vara svårt.

Det handlar till exempel om Migrationsverket. Många där är, enligt deltagare, tröga och stelbenta. Även om en arbetsgivare vill ge garantier för en person eller familj som kommer för att jobba så räcker inte det. Vilket leder till att den globalisering vi så ofta pratar om i praktiken kan betyda att personer jobbar för ett svenskt företag, men sitter kvar i Ryssland eller Silicon Valley.

Och, som Magnus Henrekson påpekade, för Sverige är det ju betydligt bättre om personer kommer hit, jobbar på plats och finns i ett sammanhang. Dessutom kan jag tänka mig att en och annan mamma eller pappa från andra kulturer skulle reagera på svenska skolan och begära att lärarna ställer högre krav på eleverna.

Några andra reflektioner från deltagare:

- Sverige har stora möjligheter att locka till sig talanger, vi lever i ett land som många uppfattar som tryggt och relativt jämställt.
- Alltmer svensk export av produkter är i praktiken export av tjänster. Vi säljer inte längre t.ex. borrar utan system och service kring borren.

- Skatterna och krav på pensionsavsättningar i Sverige kan hindra talanger från att komma hit. Amerikaner till exempel vill ofta inte sätta av så mycket som vi gör i Sverige.
- Vi svenskar är ofta bortskämda, alla vill bo i Stockholms innerstad. Personer från andra länder är vana att pendla en timme till jobbet, det är en möjlighet att locka folk från andra länder.
- Gig-ekonomin har avigsidor. I praktiken kan det handla om 40 timmars arbetsvecka men att vara standby 160.
- EU kan ibland vara ett hinder för globalisering genom krav som gör att teleoperatörer i t.ex. USA eller Kina kommer före oss i att bygga ut 5G.

För att summera ligger Sverige bra till i den globala ekonomiska värdekedjan, men diskussionen om hur vi kan vara drivande i att locka till oss talanger och arbetskraft måste föras kontinuerligt. Näringslivet, staten och arbetsmarknadens parter har alla en del i att säkerställa att vi skapar ett klimat som lockar till sig arbetskraft, snarare än avskräcker dem från att komma hit.

ATELJÉN 2019